

sredstvi. Samo tam, kjer lakiramo temne barve in kjer ne gledamo toliko na trpežnost, se poslužujemo navadnih in hitro se susečih firnežev. Dober recept za tak firnež je nastopni:

V nov pocinjen lonec deni $\frac{1}{2}$ kg očiščenega lanenega olja, 4 gr smole (Judenpech), 32 gr svinčene gladkine (Silberglätte), 16 gr surika (Mennige), 16 gr belega in 16 gr žganega (kalciniranega) vitrijola, vse fino stolčeno. Lonec mora biti tolik, da drži vsaj še jedenkrat toliko, kakor znašajo opisane tvarine. Ko je olje vroče, se denejo tvarine vanj in ogenj se poveča. Ko začne olje kipeti, se vzame lonec od ognja, firnež se pomeša z železno palico, potem pa zopet k onju postavi, da vnovič vskipi. Na to se vzame od ognja ter toliko časa in tako močno meša, da se naredi mnogo pen, katere posnamemo. Potem se hladi in konečno skozi platneno cunjo precedi ter v steklenice napolni. (Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Vvažanje nemškega železa v Avstrijo še vedno narašča. V prvih 9. mesecih tekočega leta so prodali Nemci v Avstrijo

Železnih protov (Stabeisen)	156.084 metričnih stotov.
Surovega železa	73.398 "
Pleha	77.283 "
Drata	16.947 "
Kotnega železa (Winkelleisen)	15.943 "

Skupaj . . . 339.655 metričnih stotov.

Železnih protov je bilo vpeljanih za 80 % več nego leta 1892, družih železnih vrst pa za 50 % — tedaj nepričakovano velik napredek, ki vsekako ni prijeten za našo domače železno produkcijo in industrijo.

Kmetijstvo.

Kmetijski shod na Dunaji.

Dne 16. in 17. t. m. je bil avstrijski kmetijski shod na Dunaji. Zastopane so bile vse dežele po zastopnikih kmetijskih družeb. Predsedoval je princ Lobkovic. Glavna predmeta posvetovanja sta bila kmetijska statistika in davčna reforma.

Sedanja uredba kmetijske statistike ne zadošča zahtevam sedanjega časa. Prepozno se določajo žitne cene, ko svetovni trg že davno določi cene. Shod je sklenil naprositi poljedelsko ministerstvo, da država preosnuje statistični urad. Po vseh deželah naj se preskrbi za stalno poročevalstvo. Preskrbeti se mora za poročila o letini, takoj, ko žito odcvete. Županom naj se naroči, da poročajo, kako je s setvami in koliko je žita posejanega. Shod je izrekel tudi misel, da naj bi konzuli, razstavljeni po vseh delih sveta, redno poročali o letini v raznih delih sveta. Posebno je potrebno, da dobimo točna poročila o letini v Ameriki, Rusiji in Indiji, ker te dežele odločujejo cene žitu.

Še večje važnosti je pa bil drugi predmet, o katerem se je posvetovalo. L. 1896. se pregleda in na novo uredi zemljiški kataster in določi zemljiški davek. Po za-

konu iz leta 1869. se je izvršil novi zemljiški kataster, na katerega podlagi se je odmeril zemljiški davek, ki je stopil v veljavo leta 1881. Po tem zakonu se ima kataster pregledati vsacih petnajst let, da se jemlje ozir na premembe v tej dobi. Cena žitu je poslednja desetletja močno pala in na to se bode ozirati pri novi uredbi zemljiškega davka. Vinograde so pa zadele razne nezgode, kakor trtna uš in strupena rosa, ki povzročujeta vinogradnikom mnoge stroške. Cena lesu je tudi zadnje čase pala, ker so začeli les izvažati iz galiških pragozdov, v katerih poprej še nikdar ni pela sekira.

Vse to jemajoč v poštev se je shod izrekel, da se naj sploh zniža zemljiški davek, ker znaša nad petino čistega prinosa, ki je mnogo večji nego v Nemčiji in na Angleškem.

Potem je bil obširen razgovor o davčni reformi. Dolenjeavstrijski poslanec baron Gudenus je pobijal vladni načrt s stališča kmetijskega gospodarstva. Njegovo poročilo je pa bilo jako zvito sestavljeno. Na videz se je oziralo sploh na interese kmetskega stanu, v resnici je pa pred vsem se oziral na interese veleposestnikov. Shod se je pač strinjal s tem, da se je govornik izrekel proti vladni nameri, da bi se od kmeta zahtevalo, da plačuje obrtni davek, ako poleg gospodarstva si kak goldinar zasluži s prevažanjem za plačilo. Tudi se ne sme od kmeta že zahtevati obrtni davek, če napravi v mestu zalogo drv iz svojega gozda. Umno gospodarstvo zahteva, da kmet s svojo živino opravlja kake druge vožnje, ker vedno ni jednako dela pri poljedelstvu, in da napravi zaloge drv, ker se drva vsak čas ne morejo prodati. Če se poslednje otežuje, dela se le za prekupce, ki potem spravijo glavni dobiček.

Drugače je pa, kar je poročevalec govoril o personalnem davku. Priporočal je, da bi se ta davek ne raztezal na kmetovalce in da bi se shod izrekel proti progresiji, na podlagi katere se ima ta davek vpeljati. Vidi se, da je poročevalec stvar jako lepo zasukal. Kmetom se nov personalni davek ne nalagaj. Če pa pomislimo, da skoro noben navadni kmetovalec nima toliko dohodkov, da bi moral plačevati osebni davek, tedaj si pač lahko vemo, v čegavem interesu je gospod baron govoril. V interesu bogatih veleposestnikov, katerim seveda ni prav, če bi morali plačevati ta davek, da se potem drugim kmetovalcem znižajo dvaki, in se davek odmeri celo po progresiji, tako da se davek tistim, ki imajo več dohodkov odmeri po višji lestvici.

Dobro je pojasnil ta nasvet zastopnik ljubljanske kmetijske družbe gosp. Franc Povše, ki stvar jako dobro pozna kot član davčnega odseka. Govornik je omenil, da bi si s takim sklepom nakopal shod le sovraštvo delujočih stanov. Neobhodno je potrebno, da bogatine bolj pritegnejo k plačevanju davkov. Slabo uslugo bi shod naredil kmetijskim zastopnikom v državnem zboru s takim sklepom, ker bi le otežil kako umno davčno reformo. Po tem je govornik povedal, da so se zastopniki kmetov v državnem zboru zjediniли za to, da se bodo potegovali, da

se za podlago osebnemu davku vzame čisti katastralni dohodek, da kmetje ne bodo imeli sitnosti z naznanjevanjem svojih dohodkov. Ko so še trije drugi govorniki govorili v enakem zmislu, je shod soglasno odobril te nazore. Celo tisti so zanje glasovali, ko so poprej hoteli vse nekaj drugega vtihotapiti, pa se jim ni posrečilo. Shod je sklenil v tem smislu peticijo na državni zbor in poljedelsko ministerstvo. Drugo leto bode zopet shod in se bode posvetoval o predlogih poljedelskega ministra glede na organizacijo kmetovalcev.

Kmetijske raznoterosti.

Čaj ob črnem morji. Blizu Batuma začel je neki posestnik saditi čaj. Čaj sadil je v dolini, ki je zavarovana proti mrzlim vetrovom. Sprva je zasadil 5000 grmov, ki so zrastle do 3 čevlje visoko in dali blizu 100 funtov semena, ki se drugo leto vse poseje. Prihodnjo pomlad bode prvo branje čaja. — Na Češkem je pa neki posestnik blizu Chrudima začel saditi čaj in to tudi z dobrim vspehom.

Kako se popravi zasirjeno mleko. Znano je, kako neprijetno je, če se gospodinjam zasiri mleko, posebno, če nimajo drugega pri rokah. Tako mleko se popravi, če se vanj dene nekaj sčiščene pepelike (potošlja) in se skuha.

Poučni in zabavni del.

† Grof Hartenau.

(Dalje.)

V Varni so ga slovesno vsprejeli ruski komisar Dondukov Korzakov, ki je do tedaj vodil upravo bolgarije, Cankov in več bolgarskih deputacij. Iz Varne je potoval preko Ruščuka v Trnovo. Povsod mu je narod prirejal slovesne vsprejeme. Dne 8. julija je knez prisegel na bolgarsko ustavo pred velikim sobranjem v Trnovu. Dne 13. julija je knez prišel v Sredec, kjer je bil seveda slovesen vsprejem.

Kakor smo že zadnjič omenili, knez ni govoril nobene slovenskega jezika, le ruščino je nekoliko lomil, ko je prišel v Sredec. Sedaj se je začel učiti bolgarščine, in se jo je še precej hitro priučil. Pisanih bolgarskih rokopisov pa precej dolgo ni mogel čitati in tudi po naglasu se mu je dolgo poznalo, da je Nemec. Celo za občevanje s svojimi ministri je precej časa moral imeti tolmača, ker mnogi francoščine in nemščine niso razumeli. Knez je imel pri sebi štiri Nemce. Ruske in bolgarske pobočnike je prevzel od kneza Dondukova. Pisarna, katero je sprva vodil Stojilov, bila je popolnoma bolgarska.

V Sredci je knez občeval z mnogimi ljudmi. Dopoldne se je bavil navadno z državnimi posli, in vsprejemal razne osebe, popoldne se je vozil na sprehode. Tudi plesov, veselic in poedin pri dvoru ni manjkalo. Knez je nosil vedno vojaško obleko, civilnega v Bolgariji nikoli niso videli. Po letu je bival v Varni, Ruščuku ali pa v samostanu Rilo, večkrat je potoval tudi v inozemstvo. Za lov knez ni dosti maral. Pri prebivalstvu je bil jako priljubljen. Imel je pa to napako, da je bil precej zgovoren, in ni vselej premišljal, kaj da bode rekel. To mu je pa večkrat jako škodovalo, ker nikjer se bolje ne

razumejo na razne spretke, kakor v orijentu, kjer radi vsako besedo presučejo in napak tolmačijo.

Prva leta so bila nenavadno težavna in napake, ki jih je knez naredil, še dandanes v Bolgariji niso popolnoma popravljene. Marsikaj bi bilo drugače, da so bila prva leta kneževskega vladanja bila drugačna. Knez Aleksander je prišel pač z najboljšim namenom v deželo. Ker je bil še jako mlad in se z upravnimi stvarmi poprej ni nikoli pečal, je umevno, da o civilnih stvareh ni dosti razumel. Dežela bi pa potrebovala skušenega in odločnega moža. Mladi knez se je pa dal preveč voditi domačim in tujim svetovalcem. Tako je bila odprta pot raznim intrigam. Zato je pa tudi jako menjal načela pri vladanji. Sedaj je vladal liberalno, sedaj pa zopet bolj strogo absolutistično. Bolgarija pa ni imela mož, ki bi bili sposobni za vladanje kneževine. Da je ob začetku bolgarske samostojnosti dobil v roke krmilo kak Stambolov, bilo bi v Bolgariji vse drugače, ker dežela bi ne bila postala torišče političnih intrigantov.

Knez pa tudi pri narodu ni mogel dobiti nobene veljave, ker ni imel lastnega premoženja in so vsi videli, da je navezan na kneževe dohodke. Bolgarski narod pa visoko ceni denar, kakor skoro nobeden drugi in torej tudi vladar, ki ni imel denarja, pri njih ni mogel ime prave veljave. Že s sestavo prve vlade je knez imel velike težave.

Že s sestavo prvega začasnega ministerstva so bile velike težave, posebno ker sta Cankov in Gešov bila drug drugemu jako nasprotna. Gešov je jako sposoben mož, Cankov je pa imel precej zaupanja pri narodu zaradi velikih zaslug njegovega očeta za narodno prebudo. Cankov je bil dalje časa v turški državni službi, kjer se je pred vsem privadil intrigovanja. Po posredovanji ruskega diplomatskega agenta Davidova je knez poklical konservativno ministerstvo. Ministerski predsednik je bil Stojanov Burmov iz Gabrova. Ta mož se je izobrazil v Rusiji in je bil najprej učitelj, potem časnikar in nato pa uradnik rnskega veleposlaništva v Carigradu. Potem so bili v ministerstvu še Balabanov (vnanje stvari), Načević (finance), Grekov (pravosodje), stari zdravnik in bivši profesor v Bukareštu dr. Atanasović (nauk) in ruski generalni major Parensov. Vidi se, da so knezu bili sprva voditelji Rusi. Ministerstvo mu je pomagal sestaviti ruski zastopnik in ministerski predsednik je bil bivši ruski uradnik ter bil naklonjen Rusom in vojni minister je bil Rus. Rusija je torej takoj sprva dobila velik vpliv v Bolgariji ter knez so pozneje še hudo čutili ta ruski vpliv. (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Ministerski predsedniki v Avstriji. Od leta 1848. je bilo v Avstriji 19 ministerskih predsednikov in sicer Kolovrat, Pillersdorf, Wessenberg, Schwarzenbeg, Buol, Rechberg, nadvojvoda Rainer, Belcredi, Beust, Karl Auersperg, Taaffe, Plener, st., Hasner, Potocki, Hohenwart, Adolf Aue spersg, Stremayr, Taaffe, Windischgrätz. Najdalje je bil Taaffe, je vsega vkupe ministroval 15 1/2 leta. Imel je še le 35 let, ko je prvi postal ministerski predsednik.